

ОСНОВНИ ДАННИ ЗА КУЛТУРАТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Статистическите изследвания на НСИ в областта на културата осигуряват информация за дейността на музеите, театрите, библиотеките, кината, радио- и телевизионната програмна дейност, производството на филми и читалищната дейност. Основните показатели и обхватът на изследванията са в съответствие с методологическите препоръки на ЮНЕСКО.

1. Културни институции

В обхвата на културните институции се включват музеите, театрите и музикалните колективи (сценичните изкуства) и библиотеките.

1.1. Музеи

Към 31.12.2022 г. в страната функционират 186 самостоятелни музея, регистрирани съгласно Закона за културното наследство, като по тематичен обхват 97 от тях са общи, а 89 - специализирани (вкл. художествени галерии).

През 2022 г. движимите културни ценности, формиращи Националния музеен фонд, са 7 804 хил. фондови единици и в сравнение с 2021 г. техният брой се увеличава със 180 хиляди (2.3%). Цифровизирани са 463 хил. фондови единици, което е с 11 хил. повече спрямо предходната година.

Посещенията в музеите през 2022 г. са 4 001 хил. и съпоставени с 2021 г. се увеличават с 37.2% (фиг. 1). В дните със свободен вход са осъществени 13.6% от посещенията (545 хиляди). Регистрирано е и увеличение на посещенията на чужденци в музеите - с 272 хиляди., или със 75.6% спрямо предходната година.

Фиг. 1. Посещения в музеите

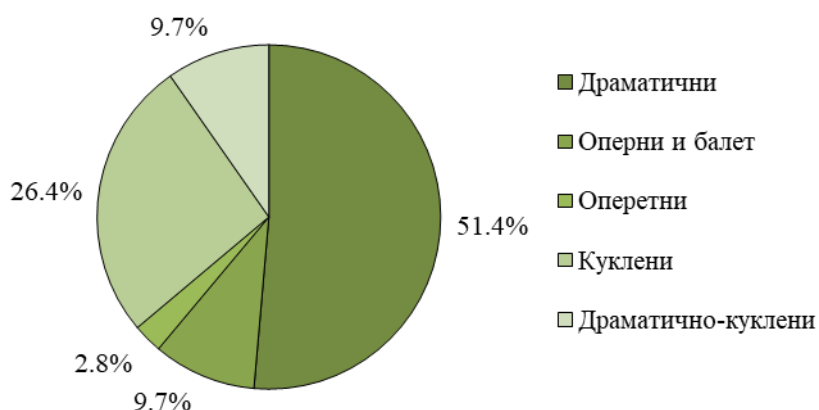
1.2. Сценични изкуства

През 2022 г. в действащите 72 театъра в страната са организирани 13 193 представления, посетени от 1 712 хил. зрители, като спрямо 2021 г. представленията и посещенията се увеличават съответно с 24.4 и 48.3%. Средният брой посетители на едно представление е 130 и се увеличава с 41 спрямо предходната година.

Разпределението на театрите по вид (фиг. 2) и реализирани постановки през 2022 г. е следното:

- 37 драматични театъра с 5 616 представления;
- 19 куклени театъра с 4 769 представления;
- 7 драматично-куклени театъра с 1 689 представления;
- 7 оперни и балетни театъра с 840 представления;
- 2 оперетни театъра с 279 представления.

Фиг. 2. Структура на театрите по вид

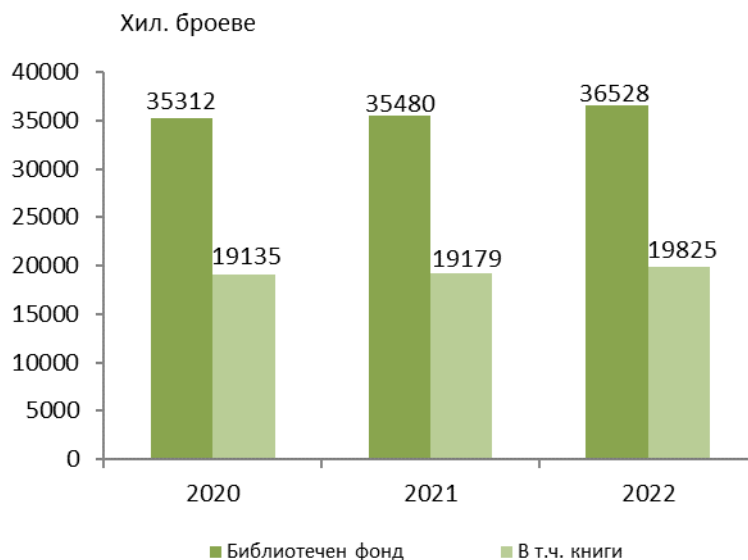

През 2022 г. в страната са развивали дейност 53 музикални колектива - 6 филхармонии, 21 професионални ансамбъла за народни песни и танци и 26 оркестъра. Представленията на тези колективи се увеличават със 72.0% спрямо 2021 година.

1.3. Библиотеки

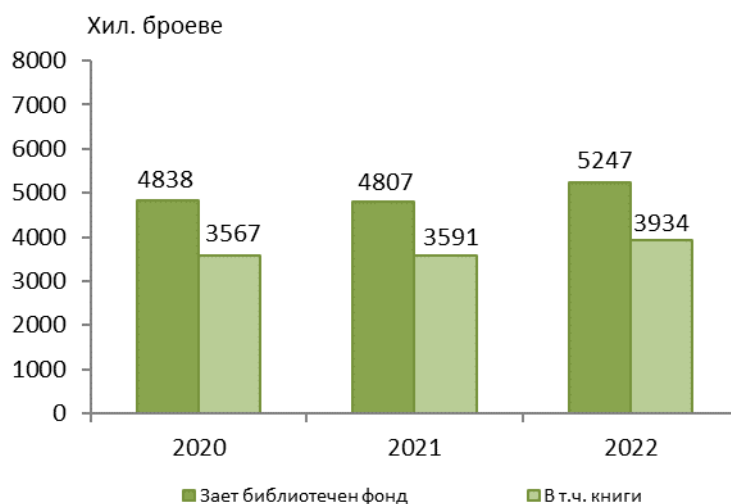
През 2022 г. броят на библиотеките с фонд над 200 хил. библиотечни единици нараства спрямо предходната година с 2. Общият им фонд се състои от 36 528 хил. библиотечни документа (фиг. 3) - книги, продължаващи издания - вестници, списания, бюлетини и др., като в структурата му с най-висок дял са книгите - 54.3% (19 825 хил.), следвани от другите библиотечни документи (аудио-визуални, електронни, графични и картографски издания, микроформи, патенти и стандарти) - 28.9% (10 571 хил.), и продължаващите издания - 16.8% (6 132 хиляди).

Фиг. 3. Библиотечен фонд

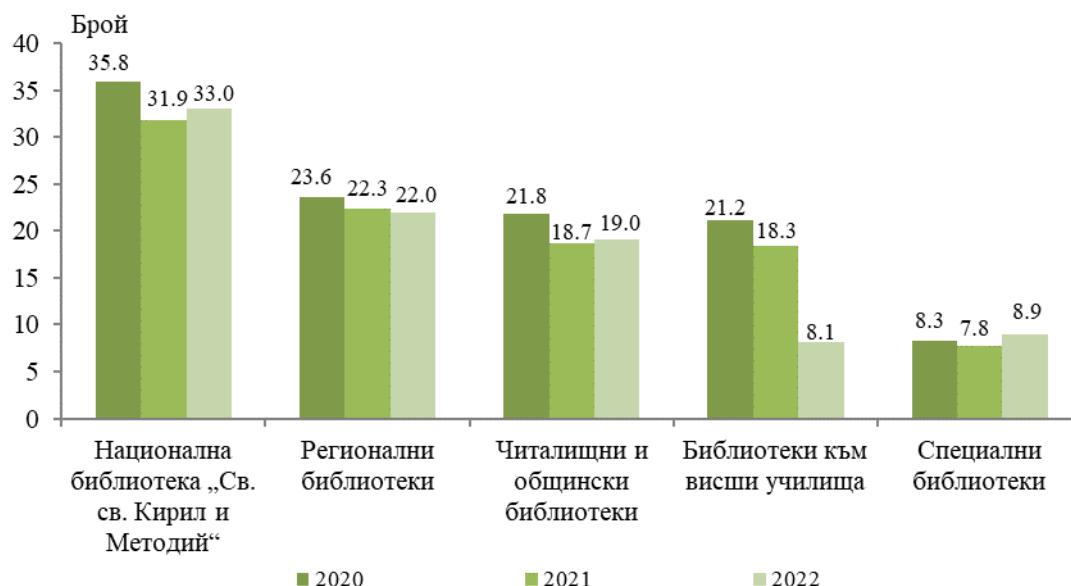
Регистрираните читатели са 314 хил., което е с 42% повече в сравнение с предходната година, а посещенията се увеличават с 23.1% и достигат 3 778 хиляди. Заетият библиотечен фонд е 5 247 хил. библиотечни единици (фиг. 4).

Фиг. 4. Зает библиотечен фонд

В Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ през 2022 г. има регистрирани 8 438 хил. библиотечни документа, или с 58 хил. повече в сравнение с предходната година. Библиотечният фонд в 26-те регионални библиотеки в областните центрове е 12 179 хил. единици, като заетият фонд в тях се увеличава с 326 хил. в сравнение с 2021 година.

Фиг. 5. Зает библиотечен фонд на един читател по видове библиотеки

2. Аудио-визуална дейност

Аудио-визуалната дейност включва филмовото производство, дейността на кината, както и радио- и телевизионната програмна дейност.

2.1. Филмово производство¹

През 2022 г. са произведени² общо 98 пълнометражни, късометражни и среднометражни филма, в това число 38 за кинорежата, 58 за телевизията и 2 за други цели.

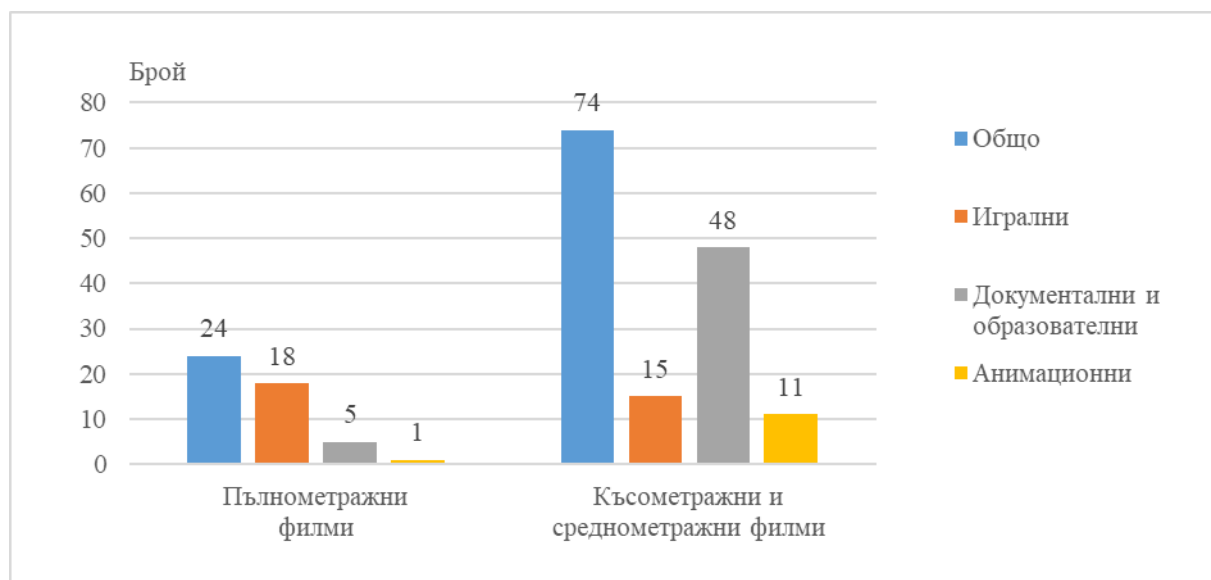
Произведените пълнометражни филми са 24 (18 игрални, 5 документални и 1 анимационен).

Произведените късометражни и среднометражни филми са 74 (включващи 9 сериала с общо 320 епизода), от които 15 игрални, 48 документални и 11 анимационни.

¹ Филми, произведени с национално финансиране, и копродукции с участието на български продуценти.

² Данните са предварителни.

Фиг. 6. Произведени филми по вид и жанр през 2022 година

2.2. Кина

В края на 2022 г. кината в страната са 85, а киноекраните - 227, като броят им се увеличава съответно с 9 и 6 спрямо 2021 година. Мултиплексите¹ са 11 и в тях са осъществени 57.4% от всички прожекции и 63.2% от посещенията.

1. Кина, екрани, прожекции и посещения

	2019	2020	2021	2022
Кина - бр.	74	70	76	85
Екрани - бр.	237	215	221	227
Прожекции - хил.	317	163	210	301
Посещения - хил.	4582	1316	2400	3816

През 2022 г. в сравнение с предходната година прожекциите в кината се увеличават с 43.1%, а посещенията - с 59.0%.

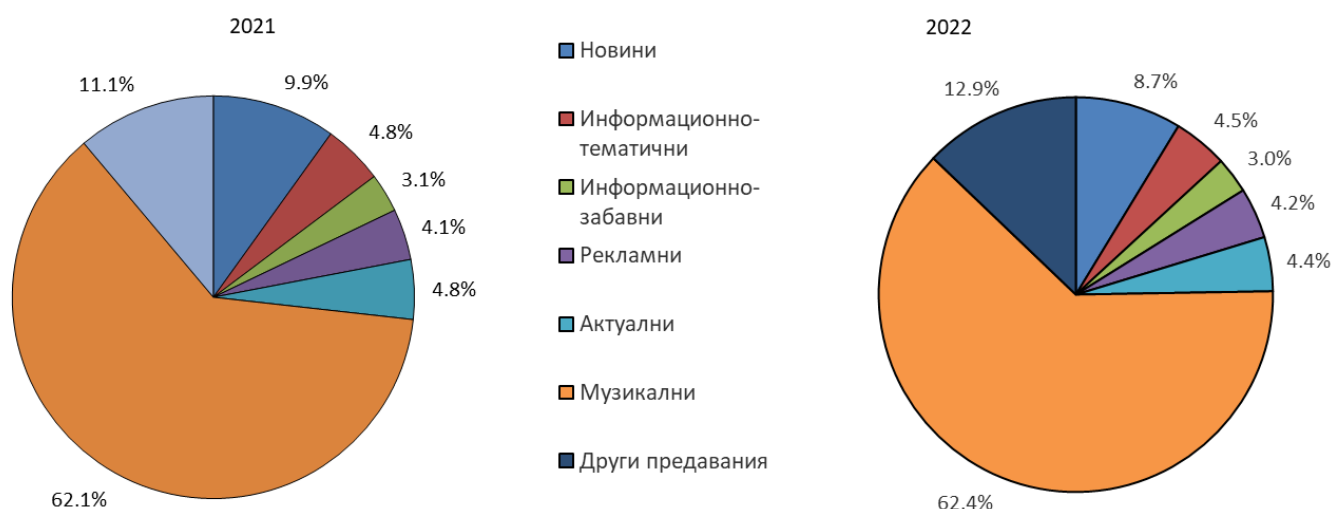
Най-голям е броят на кината в Югозападния район - 26 с 120 хил. прожекции, посетени от 1 893 хил. зрители. В столицата са функционирали 17 кина със 74 екрана, в които са прожектирани 1 994 филма.

¹ Стационарно кино с 8 и повече екрана.

2.3. Радиопрограмна дейност

През 2022 г. в страната са функционирали 73 регистрирани и лицензирани радиооператора, излъчили 603 хил. часа радиопредавания, което е с 31.8 хил. часа по-малко в сравнение с 2021 година. Най-голям е дялът на излъчените музикални предавания - 62.4%, следвани от новините (бюлетини, коментари, спортни новини и прогнози за времето) - 8.7% (фиг. 7).

Фиг. 7. Структура на радиопредаванията по вид

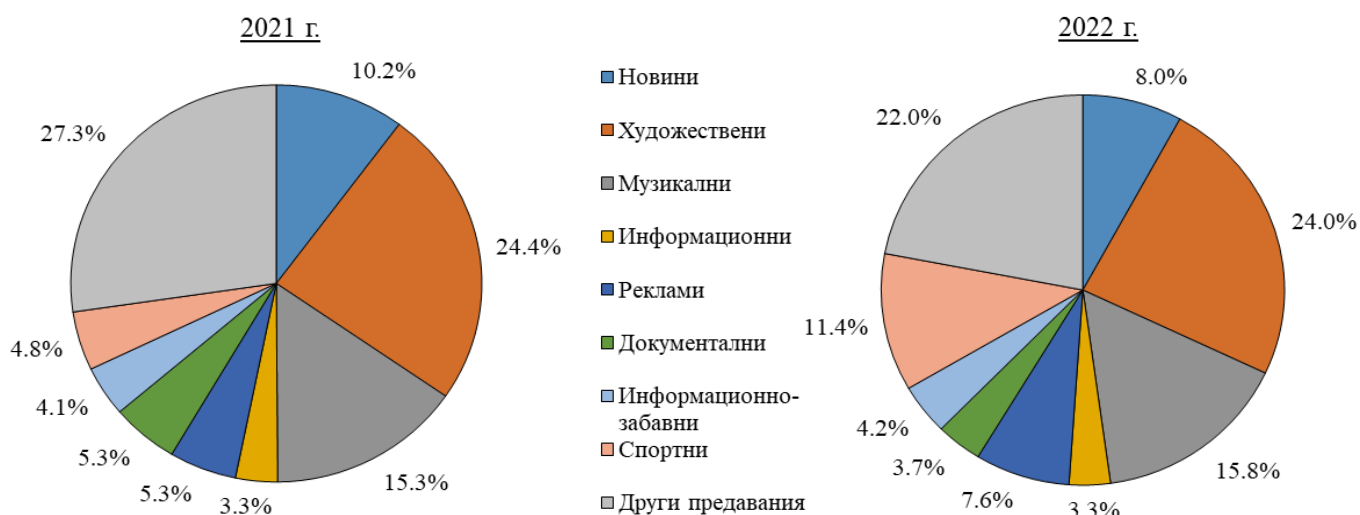

2.4. Телевизионна програмна дейност

През 2022 г. в страната са функционирали 112 регистрирани и лицензирани български телевизионни оператора, което е с 16 по-малко от предходната година. Телевизиите с наземно разпръскване и тези по кабел и сателит са излъчили програми с обща продължителност 778.2 хил. часа, или с 9.6% по-малко в сравнение с 2021 година. Специализираните предавания (фиг. 8) са разпределени по часове, както следва:

- художествени предавания (игрални, телевизионни и видеофилми) - 186.9 хил. часа;
- музикални предавания - 122.5 хил. часа;
- спортни предавания - 88.9 хил. часа;
- новини (бюлетини, коментари, спортни новини и прогнози за времето) - 62.1 хил. часа;
- реклами - 59.5 хил. часа;
- образователни предавания - 7.8 хил. часа.

Фиг. 8. Структура на телевизионните предавания по вид

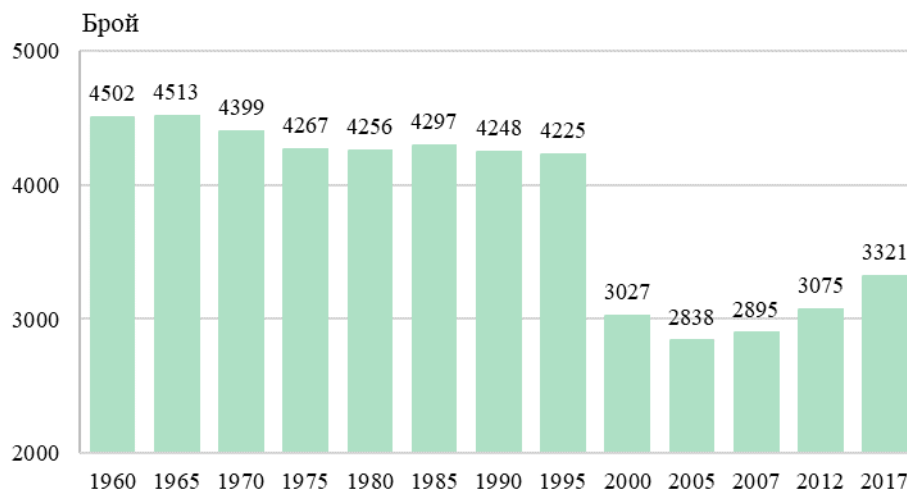
3. Читалищна дейност

Народните читалища са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи¹. Изследването на читалищната дейност се провежда веднъж на пет години в съответствие с Националната статистическа програма и е изчерпателно, като обхваща всички читалища на територията на Република България, регистрирани в съответствие със Закона за народните читалища (ЗНЧ).

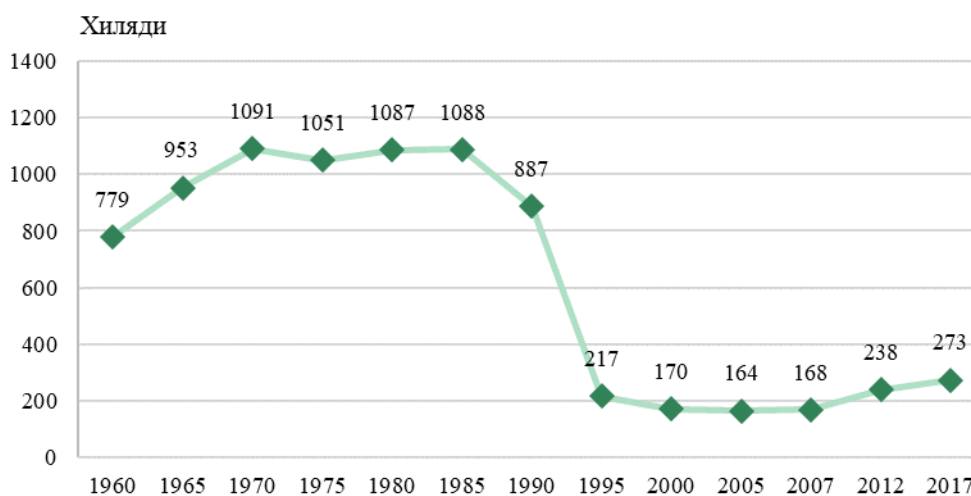
Към 31.12.2022 г. действащите читалища на територията на Република България са 3 319, от тях 665 (20.0%) са в градовете, а 2 654 (80.0%) в селата. В сравнение с 2017 г. броят на читалищата намалява с 2 (фиг. 9). Членовете на читалищата са 261 342, като спрямо 2017 г. броят им намалява с 11 637, или с 4.5% (фиг. 10).

¹ Чл. 2, ал. 1 от Закона за народните читалища (ЗНЧ), обн. ДВ бр. 89 от 22 октомври 1996 година.

Фиг. 9. Читалища през периода 1965 - 2022 година

Фиг. 10. Членове на читалищата през периода 1965 - 2022 година

През 2022 г. във функциониращите читалища са налични следните услуги:

- 1 670 читалища (50.3%) предлагат услуги за ползване на компютър с достъп до интернет за потребители;
- В 3 015 читалища, или 90.8% от всички читалища, има действащи библиотеки;
- 2 426 (73.1%) читалища разполагат със зала за представления, като средно една зала разполага с 205 места за зрители.

През 2022 г. от читалищата са организирани общо 75 512 културни и творчески прояви. Най-голям е броят на организираните от читалищата празненства и фестивали - 25 230, следван от честванията на бележити дати и годишнини - 22 300 (фиг. 11).

Фиг. 11. Културни и творчески дейности в читалищата по вид

Методологични бележки

Информация за дейността на **музеите** се получава в резултат на регулярно провеждано годишно наблюдение. Тяхната дейност се характеризира чрез: музейните фондови единици; посетителите; културно-просветната работа; персонала; приходите и разходите и материално-техническата база. В броя на музеите се включват самостоятелните музеи, създадени по реда на чл. 25, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство (обн., ДВ, бр. 19 от 13 март 2009 г.), и извършвали дейност през съответната година.

Сценичните изкуства са предмет на отделно годишно изследване. Единици на наблюдение са театрите, оперите, оперетите, цирковете, музикалните колективи, дружествата и сдруженията, които са организирали и провели рецитали и концерти (естрадни, фолклорни, симфонични, камерни, хорови, на духови оркестри, смесени и други). Тяхната дейност обхваща следните основни характеристики: сцени, места, представления, посетители, постановки по националност на автора, включително нови постановки.

Предмет на годишно статистическо наблюдение е и дейността на **библиотеките** с библиотечен фонд над 200 хиляди единици. Тяхната дейност обхваща следните основни характеристики: библиотечен фонд (книги, продължаващи издания и други библиотечни документи), читатели, посещения, зает библиотечен фонд, персонал, приходи и разходи, компютри, площ на библиотеките.

Данните за **филмовото производство** се получават в резултат на провеждането на годишно изчерпателно изследване. Предмет на наблюдение е дейността на българските филмови продуценти, която обхваща произведените филми през годината както за кинорежата, така и за телевизията. Не се включват филмите, които са предназначени единствено за интернет пространството.

Дейността на **кината** се обхваща чрез следните основни характеристики: места, екрани, прожекции, зрители, приходи от билети. Не се наблюдават киноklubовете и подвижните кина.

Дейността на **радио- и телевизионните оператори** се обхваща чрез следните основни характеристики: предавания по функция в часове, приходи и разходи.

Изследването на **читалищната дейност** се провежда веднъж на пет години в съответствие с Националната статистическа програма и е изчерпателно, като обхваща всички читалища на територията на Република България, регистрирани в съответствие със Закона за народните читалища (ЗНЧ).

Повече информация и данни от изследванията в областта на културата могат да се намерят на сайта на НСИ (<http://www.nsi.bg/bg/node/3552/>) и в Информационна система ИНФОСТАТ на НСИ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=36).